

MUZEJSKI VJESNIK 4

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

**MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Trakošćan,
Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Marina Šimek (glavni i odgovorni urednik), Darko Sačić (tehnički
urednik), Miroslav Klemm, Dragutin Feletar, Marijan Špoljar, Branimir Šimek

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Gradski muzej Varaždin

ZA NAKLADNIKA

Jasna Tomičić

TISAK

NIŠRO Varaždin, naklada 800 komada

BROJ 4 — VELJAČA 1981.

GOD. IV.

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ

MUZEOLŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA	Str.
— Zorko Marković: Nekoliko opaski uz »Praistoriju jugo slavenskih zemalja« (I-III)	3
— Franjo Horvatić: Uređivanje spomen parka na »Danici«	6
— Marijan Špoljar: Suvremena koncepcija muzeja i galerija	9
STRUČNI ČLANCI	
— Zoran Homen: Novo nalazište lasinjske kulture u Bukovju kraj Križevaca	15
— Zoran Homen: Novi nalazi na Kalniku	19
— Marina Šimek: Arheološki lokalitet Varaždin — Brezje. Rezultati rekognosciranja tokom 1980. godine	25
— Zorko Marković: Arheološka iskapanja Muzeja grada Koprivnice 1970 — 1980.	33
— Marina Šimek: Arheologija varaždinskog kraja — Bibliografija	40
— Tomislav Đurić: Stanje srednjovjekovnih gradina u sjeverozapadnoj Hrvatskoj	49
— Ante E. Brlić: U Međimurju i Varaždinu 1975.	57
— Vlado Srimšek: Križevčanki na trgu	59
— Vladimir Kalšan: Agrarna reforma u Međimurju	65
— Smiljana Petr-Marčec: Zadruga Višnjjić, selo Globočec br. 118 kod Ludbrega	69
— Ljubica Ramušćak: Pokladni običaji u Međimurju	73
— Ljubica Ramušćak: Međimurski sušači sira	77
— Libuše Kašpar: U posjeti Berberima	79
VIJESTI	
— Petar Levar i Mato Dominković: Naše akcije u 1980. godini	87
— Petar Petrićec i Martin Matišin: Vijesti iz Zavičajnog muzeja Virje	88
— Dragutin Feletar: Koprivničkih osam knjiga	89
— Libuše Kašpar: Etnografske izložbe Gradskog muzeja Varaždin i Muzeja Varaždinske Toplice u 1980. godini	91
AKCIJE	
— pripremili Marina Šimek i Miroslav Klemen	95
PRILOG	
— diskusije sa okruglog stola »Suvremena koncepcija muzeja i galerija« održanog u Koprivnici — pripremio Marijan Špoljar	107

ZADRUGA VIŠNJIĆ, SELO GLOBOČEC BR. 118 KOD LUDBREGA

Obiteljska zadruga danas više pravno ne postoji. Ipak, još uvijek u mnogim krajevima možemo zabilježiti obitelji koje nastavljaju sa tradicijskim zadružnim načinom života. Kod njih su još vidljive karakteristike koje su tipične za južnoslavenske zadruge, a to su: srodstvo, zajednički život, zajedničko gospodarenje, zajednička imovina te organizacija. Zadruga Višnjić, iako danas svedena na mali broj članova, zadržala je u svom načinu života sve karakteristike koje su navedene, pa je tako bez obzira na mali broj članova i savremeno gospodarenje, možemo smatrati zadrugom, štoviše što oni sebe tako nazivaju i čvrsto su uvjereni u nastavljanje tradicije u svojoj obitelji.

Osnovni podaci:

Danas zadruga ima osam članova i svi su u srodstvu. Do prije nekoliko godina sa njima su živjeli roditelji Milana Višnjića i ro-

Najstariji par Milan i Slavica Višnjić s kćerkom Marijom koja ne živi u zadrugi, te najmlađi par Biserka i Drago Vargović.

ditelji njegove žene Slavice, ali su oboje umrli. Članovi su danas Milan Višnjić sa ženom Slavicom (rođ. Keršum), njihov sin Josip sa ženom Šteficom (rođ. Crnković), te njihova kći Biserka s mužem Dragom Vargović i dvoje djece. Iako su Milanovi preci doseljeni u Globočec (po ocu su stigli iz Dalmacije, po majci iz Moravske, ČSSR), imaju karakter zagorske zadruge. Svi su u srodstvu i s njima živi i muž jedne kćerke, domazet i ima sva prava i dužnosti kao ostali članovi zadruge. Druga kći se udala i otišla od kuće, te ne sudjeluje u životu zadruge.

Imovina:

Kad su roditelji Milana Višnjića doselili u Globočec, kupili su zemlju i sagradili malu kuću. Prilikom ženidbe Milana Višnjića sa Slavicom Keršum, ona donosi za miraz 15 600 din. i za tu svotu su kupili zemlju koju još danas imaju. To je bilo oko 1935. god. Snaha Štefica 1956. god. donosi za miraz dvije rali zemlje i pola rali šume. Zet Drago Vargović je priključio jedan ral zemlje i 3/4 rali livade. Tokom godina su još kupovali, tako da danas imaju dva vinograda s »kleti«, oranice 1 ral Logovi, 1 ral Podgora, Mecika 800 hvati, Kotače 600 hvati, 1 jutro Segovin, Markovčica 1 jutro i još pola jutra oranica. Nazivi oranica postoje još od ranije i ne znaju njihovo podrijetlo. Kuća je izgorjela za vrijeme rata, te je na njenom mjestu izgrađena druga koja je nedavno dograđena, pa tako danas imaju četiri sobe, kuhinju, primaću sobu i sve nusprostorije. Na katu je još predviđen prostor za prostorije koje su još u izgradnji. U dvorištu se nalaze gospodarske zgrade: šupa, štala, štagalj, kokošinjac, svinjac, sušiona, te kukuružnjak i bunar. Od domaćih životinja imaju tri krave, svinja 15—20 komada za rasplod, od kojih dobivaju godišnje oko 100 prasića, 70 kokošaka, 20—30 pataka, kuniće, dva psa, četiri mačke.

Za zemljoradnju posjeduju svo potrebno oruđe: traktor, plugove, tanjurače, dvije prikolice i kola za vuču. Do rata su imali tkalački stan, ali su ga zbog dotrajalosti spalili. Sve što imaju je zajednička imovina i to naglašavaju. Prema njihovom kazivanju nitko u zadrugi nema privatnu svojinu. Osebjuka nema.

Gospodarenje:

Žene u kući prerađuju mlijeko za kućne potrebe i za prodaju. Takođe se bave vrtom, za svoje potrebe i za prodaju. Stoka u današnje vrijeme ostaje u štali, dok je nekad bila na pašnjaku. Oko stoke rade sve tri žene. Za rasplod imaju 15—20 svinja, a prasiće koriste za kućne potrebe i većim dijelom za prodaju. Ne bave se pčelarstvom niti ribolovom.

Zemljoradnjom se bave muškarci. Uzgajaju kukuruz, pšenicu, repu, šećernu repu, krumpir. Pšenicu danas sade manje, dok se veća pažnja posvećuje kukuruzu radi prehranjivanja stoke. Žitarice ne prodaju, zamjenjuju zrnje u mlinu, te kruh peku kod kuće. Voćarstvom se ne bave posebno, iako imaju voćaka u vinogradu i oko kuće. Voće služi za vlastite potrebe, a ne za prodaju. O trgovini se uglavnom brinu Josip i Slavica Višnjić. Sve poslove obavljaju sami, ne uzimaju »težake« ni drugu pomoć, no običaj je u selu da jedni drugima pomažu kod većih radova. Prehrambene potrebe sami podmiruju svojim proizvodima, osim šećera, kave i sl. Danas ne proizvode sami odjeću za svoje potrebe, ali spominju vrijeme kada se je i to radilo. Za rođenje, vjenčanje, kumstvo i pogreb nose sve troškove zajednički i za takve prilike se novac uzima iz zajedničke kase. Tu »kasu« sačinjava sav prihod ostvaren od zemlje, kao i prihod od članova koji rade van kuće. Biserka i Drago rade u tvornici, Milan Višnjić dobiva mirovinu. Svi mogu uzeti jedan dio za džeparac. Godišnji prihod cijele obitelji je oko 15—20 st. miliona.

Funkcija pojedinca i njihovi odnosi:

Danas je domaćin Josip Višnjić. On je prvi »gazda« u kući. Iako ga tako ne nazivaju već samo po imenu ili tata. Zamjenio je oca, Milana Višnjića, pošto je on već star. Inače govore, da smjenjivanja nema, osim u slučaju bolesti ili pijanstva. Ulogu domaćina po običaju ne može preuzeti žena. Domaćin kao »gazda« nema određen posao, radi kao i ostali, a o poslovima se dogovaraju. Njegova uloga dolazi do izražaja samo kod administrativnih poslova.

Domaćica je ostala Slavica Višnjić kao najstarija i najiskusnija žena u kući. Brine se o kuhinji i poslovima u kući, a u slučaju bolesti ju zamjenjuju. Zajedno sa snahom Šteficom pravi mliječne proizvode koje Štefica nosi na tržnicu. Za perad brinu sve žene zajednički, ali samo domaćica nasađuje kokoši. Ona pomaže i u drugim poslovima prema potrebi vremenu sa kojim raspolaže. Domaćica je poštovana u kući i ona odlučuje o poslovima drugih žena. U slučaju bolesti o bolesniku brine onaj koji mu je najbliži.

Život u zadruzi:

Prva ustaje domaćica, oko 5 sati i priprema doručak. Ostali ustaju zavisno od poslova. Ostali obroci se pripremaju zavisno od posla i vremena. Uglavnom jedu sve, nemaju neka specijalna jela i više ni jednu hranu ne jedu iz zajedničke zdjele. O poslovima se uglavnom dogovaraju kod večere ili već prema potrebi. Vjerski ži-

vot je u opadanju. Vrlo rijetko idu u crkvu, i drže samo do većih »svetkih«, na pr. Uskrs, Božić. Svi žive u slozi i međusobnom povjerenju. Djevojke se, prema njihovim riječima, ne udaju rado u zadrugu, pošto više vole odvojen život. Sestra Milana je odavno napustila zadrugu jer joj se takav život nije sviđao. Takođe sestra Biserke, Blanka se odvojila nakon udaje od obitelji, pošto je njen muž smatrao da se u zadruzi mora previše raditi. Namjeravaju održati takve odnose u zadruzi i nadalje i govore da ne dolazi u obzir, da se zadruga raspadne. O tome uopće ne žele govoriti.

ZADRUGA VIŠNJIĆ

